

Täysistunto

Perjantai 11.11.2016 kl. 12.58—13.30

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi pelastuslain ja hätäkeskustoiminnasta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 100/2016 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 15/2016 vp

Toinen käsittely

Puhemies Maria Lohela: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

13.02 **Arja Juvonen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Tällä hallituksen esityksellä ehdotetaan muutettavaksi pelastuslakia ja hätäkeskustoiminnasta annettua lakia. Ehdotusten vaikutukset ovat hyviä kansalaisten turvallisuuden ja viranomaisten tehtävien tehokkuuden kannalta. Tiedonsaantia parannetaan: muun muassa pelastusviranomaisen laajat maksuttomat tiedonsaantioikeudet tiettyjen väestörekisteritietojen osalta. Tiedonsaantia parannetaan myös eräiden muiden viranomaisten rekisteritietojen myötä, ja samalla tietojen luovuttamista koskevat laajennukset tehdään.

Myös Hätäkeskuslaitoksen ja Rajavartiolaitoksen tiiviimpi yhteistyö meripelastustoi-
messa sisältyy hyviin uudistuksiin. (Hälinää) Pelastusviranomaisen tiedonsaantioikeuk-
sien tarkistaminen ehdotetulla tavalla luo edellytyksiä pelastustoiminnan tehokkuuden ja
tuloksellisuuden sekä työturvallisuuden parantumiselle. Tiedonsaantioikeuksilla turva-
taan pelastustoimen tehokkuutta, jolla on vaikutusta toisaalta siihen, ettei vakavia onnetto-
muuksia pääse syntymään, ja myös siihen, että sattuneiden onnettomuuksien seurauksia
pystytään rajoittamaan merkittävästi. (Hälinää) Myös hätäkeskustoiminnasta annetun lain
muutoksilla on ihmisten turvallisuutta parantava vaikutus. Tällä lainmuutoksella turvattai-
siin Hätäkeskuslaitoksen toiminnan ja muiden viranomaisten operatiivisen toiminnan te-
hokkuutta. Samalla parannetaan oikealaatuisen avun saantia apua tarvitsevalle taholle.
(Hälinää)

Ja vielä yritän puhua, yritän nyt täältä tulla kuulluksi. Tällä lailla ei missään tapauksessa
heikennetä ihmisten perusoikeuksia, vaan samalla perusoikeudet paranevat. (Hälinää) Val-
taosa viranomaisille välitetyistä tehtävistähän liittyy poliisitoimeen sekä sosiaali- ja ter-
veystoimeen. Elikä kansalaisen kannalta hyvä lakiesitys. Parantaa turvallisuutta ja tilan-
netta Suomessa onnettomuuksien kohdatessa. (Hälinää)

Puhemies Maria Lohela: Hyvät edustajat, siirtäkäähän muut keskustelut tämän salin ul-
kopuolelle niin, että puhutaan täällä tästä asiasta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 113/2016 vp

13.04 Mika Raatikainen ps: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esitys hätäkeskustoiminnasta annetun lain muuttamisesta tulee selkeyttämään ja parantamaan viranomaisten tiedonsaantioikeuksia. Pelastuslain muutokset liittyvät pelastustoiminnan suunnitteluun ja toteutukseen sekä pelastustoimelle säädettyjen valvontatehtävien hoitamiseen. Hätäkeskustoiminnasta annetun lain muutokset liittyvät Hätäkeskuslaitoksen oikeuksiin saada tietoja hälytystehtävän alkutoimenpiteiden tai työturvallisuuden varmistamiseksi. On myös hyvä, että samalla Rajavartiolaitoksen asema selkiytyy ja sille annetaan oikeus valtakunnallisen hätäkeskustietojärjestelmän käyttämiseen.

Mielestäni lainmuutos vastaa uusiin haasteellisiin käytännön tarpeisiin. Meille on tulossa pian myös muita suuria uudistuksia, kuten maakunta-, sosiaali- ja terveystoimen sekä pelastustoimen uudistuksia. Niiden myötä tulee tarve tarkastella lainsäädäntöä uudelleen. Katson, että esityksen muutokset tulevat tehostamaan viranomaisten toimintaa ja ovat tarpeellisia laadukkaiden hätäkeskuspalveluiden turvaamisen kannalta.

Pelastuslain 89 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi muun muassa pelastusviranomaisen oikeudesta saada hätäkeskustietojärjestelmästä pelastusviranomaisen turvallisuuden tai työturvallisuuden kannalta tarpeellisia työturvallisuustietoja, niin sanottuja varotietoja. Tämä muutos tulee ehdottomasti parantamaan pelastusviranomaisten työturvallisuutta sekä operatiivisessa toiminnassa että valvontatehtävissä.

Varotiedot koskevat henkilön oman turvallisuuden tai työturvallisuuden kannalta tarpeellisia tietoja, kuten tietoa kohteen tai henkilön vaarallisuudesta tai arvaamattomuudesta. Tieto voi koskea myös esimerkiksi kohteen räjähdys- tai säteilyvaaraa. Selkeästi muutuneessa toimintaympäristössä, jossa riskit ovat kasvaneet, näidenkin tietojen saaminen parantaa turvallisuutta.

On myös tarpeellista, että esityksessä selkeytetään Rajavartiolaitoksen asemaa. Meripelastuksella on oma hälytysnumero, mutta myös numeroon 112 otetaan yhteyttä. Tämän vuoksi on välttämätöntä, että Rajavartiolaitos voi antaa Hätäkeskuslaitokselle ohjeet meripelastukseen liittyvien puheluiden käsittelemisestä. Ohjeiden ja suunnitelmien antaminen nopeuttaa auttamisketjua ja helpottaa tehtävään sopivan avun määrittämistä. Se myös vapauttaa eri viranomaisten yksiköitä niiden ydintehtäviin. Ohjeet ja suunnitelmat vaste-ehdotuksineen laaditaan Rajavartiolaitoksen johdolla yhteistyössä poliisin, pelastus- sekä sosiaali- ja terveystoimen kanssa.

Tällä hetkellä Rajavartiolaitoksella ei ole oikeutta tallettaa tietoja suoraan käyttäen hätäkeskustietojärjestelmään. Hätäkeskustoiminnasta annettuun lakiin ehdotetaan nyt lisättäväksi säännös Rajavartiolaitoksen oikeudesta käyttää hätäkeskustietojärjestelmää sekä tallettaa sinne omaa toimialaansa koskevia tietoja. Näin 16 §:ssä. Säännös on tarpeellinen joustavan viranomaisyhteistyön takaamiseksi sekä Hätäkeskuslaitoksen työmäärän vähentämiseksi. — Kiitos.

13.07 Timo Heinonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Raatikainen kävi hyvin läpi tätä esitystä pelastuslain ja hätäkeskuslain uudistamisesta. Ne tehostavat meidän viranomaistoimintaamme. Kyllä sisäinen turvallisuus on nyt sellainen, joka puhuttaa ja huolettaa montaa suomalaista, ja pidän hyvänä sitä, että myös tällä sektorilla nyt edetään.

Tällä viikolla myönteinen uutinenhan oli se, että maamme hallitus ja sisäministeri Risikko kertoivat, että he tulevat ensi vuoden täydentävään talousarvioon tuomaan 10 miljoonaa lisäeuroa poliisimiesten ja poliisinaisten määrän turvaamiseksi myös ensi vuonna. Meillähan olisi muuten ollut tilanne se, että poliisien määrä olisi vähentynyt tämän vuoden

Pöytäkirjan asiakohta PTK 113/2016 vp

lopussa, mutta tämä sisäministeri Risikon kertoma tieto tästä 10 miljoonan lisämäärärahas-
ta poliisien pitämiseksi työssä tulee takaamaan sen, että me pystymme takaamaan vuoden-
vaihteen jälkeenkin työn näille 200 määräaikaiselle poliisille, jotka olisivat nyt muuten ol-
leet joutumassa pois poliisin tehtävistä.

Meillä, arvoisa puhemies, ei yksinkertaisesti ole varaa tinkiä sisäisestä turvallisuudesta.
Aika ajoin tuntuu siltä, että tiettyihin asioihin rahaa löytyy, kuten Talvivaaraan taikka maa-
hanmuuton kustannuksiin. Mutta tämä sisäinen turvallisuus, mikä huolettaa ihan jokaista
suomalaista, on sellainen, mihin näyttää olevan vähän vaikea löytää rahaa, ja sen takia ha-
luan nyt antaa kiitosta myös pääministerille, joka tänne tuli, siitä, että tähän poliisimäärään
nyt sitten palataan tuon täydentävän hallituksen esityksen myötä.

Ei muuta kuin hyvää tulevaa isänpäiväviikonloppua kaikille!

13.09 Päivi Räsänen kd: Arvoisa rouva puhemies! Suomessa viranomaisten yhteistyö
toimii perinteisesti kansainvälisesti vertaillen hyvin, mutta aina näitä puutteita löytyy. Kun
olen tutustunut tähän hallituksen esitykseen, niin pidän tätä kyllä ihan käytännön näkökul-
mastakin tarpeellisenä. Eli tässähän edistetään tiedonsaantioikeuksia eri viranomaisten —
pelastustoimen ja hätäkeskustoimen viranomaisten, samoin Rajavartiolaitoksen viran-
omaisten — kesken, kun parannetaan mahdollisuuksia erityisesti pelastusviranomaisten
osalta tiedonsaantiin sellaisista rekistereistä, joiden tietoja tarvitaan pelastustehtävissä.
Tässä suhteessa Hätäkeskuslaitoksen ja viranomaisten operatiivisten tehtävien hoitamisen
ja erityisesti kiireellisten tehtävien tukipalvelujen osalta tarvitaan tätä tiedonvaihdon jous-
tavoittamista. Tämä on tärkeää niin pelastustoimen, poliisitoimen kuin sosiaali- ja terveys-
toimen viranomaisten näkökulmasta.

Tässähän myös huomioidaan nämä niin sanotut varotiedot, jotka ovat arkaluonteisia tie-
toja. Eli hätäkeskustietojärjestelmäänhan talletetaan työturvallisuuden kannalta arkaluon-
teisia henkilötietoja, esimerkiksi tietoja rikollisista teoista, terveydentilasta, ja sellaisia
vihjetietoja, joita hyödynnetään poliisitoimessa. On tietysti ihan kansalaisten perusoikeuk-
sien kannalta tärkeää, että näistä säädetään huolellisesti eivätkä näihin tietoihin pääse kä-
siksi sellaiset henkilöt, joiden ei tule päästä. Mutta se, että työturvallisuus taataan kaikille
niille viranomaisille, (Puhemies koputtaa) jotka ovat näiden henkilöiden kanssa tekemisissä,
on oleellista, ja silloin heidän täytyy saada ne tiedot... [Puhemies keskeytti puheenvuo-
ron puheajan ylityttyä.]

13.11 Markku Rossi kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kun hätäkeskustoiminnasta puhu-
taan, niin silloin pitää lainsäädännön uudistuksen yhteydessä ja organisaatioiden rakenta-
misen yhteydessä huomioida hyvin tarkkaan myös kansalaisten tarpeet eli ne kohteet, jot-
ka juuri ovat sitten koko tämän toiminnan polttopisteessä. Hätäkeskustuksien kohdalla ihmis-
ten tarpeet ovat juuri sitä, että tieto menee perille ja tarvittava apu tulee myös vastaavasti
oikeaan aikaan oikeaan paikkaan. Tässä tapahtuu jatkuvasti muutoksia, kun on esimerkik-
si kuntaliitoksia. Osoitteistojen vaihtuessa on ilmennyt myös ongelmia, apu ei ole löytänyt
oikeaan paikkaan. Meillä syntyy myös tietokatkoja hyvin helposti. Silloin kun on esi-
merkiksi laajoja sähkökatkosalueita, eivät toimikaan enää verkot, eivät kännykät pelaa, lin-
kit eivät välttämättä pelaa. Tämäkin pitää huomioida silloin, kun tehdään varsinkin laaja-
alaisia uudistuksia. Ei riitä yksistään, että se organisaatio on ikään kuin kunnossa, vaan sen
pitää toimia ihan sieltä kansalaiselta hätäkeskukseen ja myös sitten takaisin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 113/2016 vp

Varmaan tarvitaan myös lainsäädännössä tarkastelua siinä rajapinnassa, että kun hätäkeskukseen tulee puhelu kansalaiselta, niin hätäkeskuksella ei ole muuta mahdollisuutta kuin lähettää sinne apua. Monessa tapauksessa voi ollakin niin, että se apu ei ole sen kaltaista, että se vaatisi esimerkiksi ambulanssin paikalle tuloa, vaan se pitäisi pystyä jollakin lailla, muulla lailla tarkistamaan. Meillä on tällä hetkellä sairaanhoidossa tilanne, jossa nämä hätäkeskuksen kautta tulevat hälytykset ovat lisääntyneet voimakkaasti. Senkin tutkiminen, miksi näin on käynyt, on kyllä paikallaan, ja silloin on tarkkaan huomioitava, että voikin olla, että resurssit menevät vähän väärin kohteisiin. Resurssien hyödyntämisestä on siinä viime kädessä myös kysymys. Eli uudistuksissa pitää huomioida myös tekninen toimivuus. Valitettavasti on hyvin usein käynyt niin, että, erityisesti valtion tietohallinnossa, ilmenee pahoja puutteita ja ongelmia. (Puhemies koputtaa) Ja tässä mielessä kyllä tämä on hyvin laaja-alainen uudistus ja vaatii myös suurta teknistä osaamista.

13.13 Päivi Räsänen kd: Arvoisa puhemies! Edustaja Rossi laajensi keskustelua hiukan tämän aloitteenkin yli mutta tärkeään asiaan eli siihen, että kansalaisen kannalta todellakin on oleellista se, että hätäkeskuslaitokseen ja hätäkeskuksiin saa yhteyden nopeasti ja että sitten tarvittava apu, olipa kysymys ambulanssista tai paloautosta tai poliisiautosta, hädän hetkellä saapuu paikalle nopeasti. Ja tässä toki lainsäädännöllä ja järjestelmillä on suuri merkitys, mutta väitän, että tällä hetkellä se varsinainen kipupiste on resurssit eli se, että meillä todella ne hätäkeskusten resurssit ovat myös tulevana vuosina turvatut niin, että siellä on yksinkertaisesti riittävästi henkilöstöä vastaamaan näihin puheluihin, riittävän ammattitaitoista henkilöstöä, niin että se apu saadaan, puhelujen viiveajat eivät kasva ja apu saadaan nopeasti perille. Tässä suhteessa olen kyllä huolestunut edelleenkin niistä kehyksistä, joiden varassa olemme, koska jos ne toteutuvat sellaisenaan, niin hätäkeskuslaitostenkin ja hätäkeskusten toimintaedellytykset valitettavasti tulevana vuosina tulevat rapautumaan, ja siihen tarvitaan tätä resurssitarkastelua, toivon mukaan seuraavissa kehysneuvotteluissa, hyvin huolellisesti.

13.15 Maria Tolppanen sd: Arvoisa puhemies! Varsinkin tuolla maaseudulla on äärimmäisen tärkeää, että se hätäkeskuksen virkailija, joka vastaa siellä "hätäkeskus", tuntee sen paikan, mihin ollaan apua tilaamassa. Mitä vähemmän on näitä pisteitä, sitä hatarammaksi tämä paikallistuntemus menee. Se, mikä on erittäin harmittavaa, on, että samalla paikalla, samalla alueella saattaa olla useampia osoitteita, jotka ovat sama osoite, vaikka ne ovat eri kunnassa, ja se aiheuttaa tämmöistä hämminkiä, ja tämä on semmoinen asia, mihin pitäisi kiinnittää huomiota.

Mutta ennen muuta haluaisin sanoa tuosta, mitä edustaja Rossi sanoi. Hän otti esille sen, että pitäisi pystyä jo siinä vaiheessa, kun soitetaan hätäkeskukseen, määrittelemään se, tarvitaanko ambulanssia vai ei. Varmaankin näinkin. Mutta toinen, missä vielä suurempi kohta on, missä pitäisi talonpoikaisjärkeä käyttää, on se, että silloin kun ambulanssi tulee paikalle, kun esimerkiksi vaikkapa käsi on murtunut tai venähtänyt ja siihen pannaan lasta, niin sen jälkeen ambulanssi lähtee pois ja sanoo henkilölle, että nyt teidän pitää mennä sitten keskussairaalaan tai terveyskeskukseen, tilatkaa taksi tai menkää omalla autolla. Meillä Vaasassa esimerkiksi on tilanne se, että ambulanssi ajaa edessä ja taksi ajaa perässä tämän loukkaantuneen tai itsensä teloneen kanssa. Tämä on minun mielestäni semmoinen käsittämättömyys. Että tässä pitäisi kyllä pikkusen miettiä sitä, mikä on kansantaloudellisesti kannattavaa ja mikä on ihan talonpoikaisjärjellä järkevää. Ymmärrän sen, jos ambu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 113/2016 vp

lanssia tarvitaan sillä aikaa muualla, mutta kun ambulanssin pitää kuitenkin mennä se 2 kilometriä sinne omalle asemapaikalleen, niin pikkusen voisi ajatella, että mikä on kannattavaa, mikä ei. Onko se kannattavaa, että ambulanssi menee sinne ja tulee tyhjänä takaisin ja potilas ottaa taksin ja ajaa taksilla sairaalaan ja kaikki nämä korvataan erikseen?

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 100/2016 vp sisältyvät 1.-2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.